

Od niepodległości
do nowoczesności
**From Independence
to Industrialisation**

Centralny Okręg
Przemysłowy
1937-1939
**Central Industrial
Region
1937-1939**

H. CEGIELSKI S. A.
ODDZIAŁ W RZESZOWIE

Odezwa

PRACOWNICY FIRMY!

Okres POWSZECHNEJ MOBILIZACJI w jaki z dniem dzisiejszym wkroczyliśmy, nakłada na nas zaszczytny obowiązek służenia Polsce **KRWIĄ, MIENIEM I PRACĄ.**

Ta potrójna danina, tak hojnie zawsze składana przez Polaków jest obecnie najlepszą gwarantką naszej Niepodległości, naszego **PRAWA DO PRACY NA WOLNEJ ZIEMI.**

Armia nasza -- duma narodu -- stoi już z bronią u nogi u słupów granicznych Polski oczekując w **SPOKOJU** i **GOTOWOSCI** dalszego biegu wypadków.

Hojną ręką dawaliście i dajecie **NA CELE OBRONY PAŃSTWA** grosz odjęty nieraz pierwszym potrzebom.

Aby Bracia nasi na froncie mogli się bić i zwyciężyć potrzeba im armat i amunicji. Tego **WY IM MUSICIE DOSTARCZYĆ**; Wy jesteście przedłużeniem ramienia Armii frontowej.

Musicie stać przy maszynach i warsztatach i wydobyć z siebie najwyższy wysiłek, aby w hartowną stal przetopić znoyny pot swój i nie tylko krwią i mieniem Ojczyźnie lecz także **OFIARNĄ PRACĄ** służyć.

Dziś, gdy każdy z nas rwie się do granic Państwa by własną pierśią odepchnąć wroga od granic Polski musicie sobie powiedzieć, że stać Was i na ten najmózolniejszy trud, a tym cięższy, że mniej efektowny, na **DANINĘ PRACY DLA POLSKI.**

Każdy z Was zdaje sobie sprawę, że dziś nie śmie zwolnić tempa swej pracy żadna fabryka w Polsce, że nurt tej pracy płynąć musi **SILNYM, ZGODNYM I SPOKOJNYM** rytmem, gdyż przerabiacie stal o którą połamie sobie zęby nienasycony, zachłanny na cudzą wolność wróg.

W godzinie najwyższego wysiłku Obrony Państwa **WZYWAM WSZYSTKICH PRACOWNIKÓW FABRYKI** by równie mężnie i karnie wytrwali w szeregach

ARMII PRACY

Jak nasi bracia wytrwają w szeregach Armii Zbrojnej.

NAJJASNIEJSZA RZECZPOSPOLITA POLSKA
NIECH ŻYJE

Rzeszów, dnia 31 sierpnia 1939.

DYREKCJA FABRYKI
H. CEGIELSKI S. A.
Oddział w Rzeszowie.

ZAKŁADY PRODUKCYJNE

Powstałe przed rokiem 1937

TOWARZYSTWO STARACHOWICKICH ZAKŁADÓW GÓRNICZYCH S.A.

Produkcja: działka plot. 40 mm „Bofors”, armaty plot. 75 mm wz. 36St i 37St, armaty dalekonośne 105 mm wz. 29, haubice 100 mm wz. 14/19 i 155 mm wz. 17, bomby lotnicze, amunicja do dział
Dyrektor (1937-39): inż. Jan Dąbrowski
Prezes zarządu (od 1928): inż. Czesław Klarner
Prezes rady nadzorczej (od 1935): dr Roman Górecki
Zatrudnienie pod koniec 1938 r.: ponad 10 000 pracowników.

Zakład istniał od 1875, rozbudowany w ramach COP
Budownictwo mieszkaniowe: Z inicjatywy prezesa zarządu, przy udziale TOR wybudowano w latach 1936-39 r. nowe osiedle mieszkaniowe, zw. „Klarnerowem”, składające się z 55 tanich domków robotniczych.

Obecna nazwa zakładu: MAN BUS Sp. z o.o.

S.A. WIELKICH PIECÓW I ZAKŁADÓW OSTROWIECKICH

Produkcja: odlewy dla potrzeb kolejnictwa, kształtowniki, blacha, odkucia części wagonowych i samochodowych, pociski 220 mm i amunicja lotnicza, wagony normalnotorowe, wagoniki kopalniane, konstrukcje stalowe, mosty, pontony, dźwigi i żurawie

Dyrektor: inż. Mieczysław Iwaszkiewicz
Zatrudnienie w 1939 r.: 300 pracowników umysłowych i 5100 pracowników fizycznych
Zakład istniał od 1885, rozbudowany w ramach COP
Obecna nazwa zakładu: Celsa „Huta Ostrowiec” Sp. z o.o.

FABRYKA OBRABIAREK. ZJEDNOCZONE FABRYKI MASZYN, KOTŁÓW I WAGONÓW – L. ZIELENIEWSKI I FITZNER-GAMPER S.A. W SANOKU

Produkcja: od 1938 r. – kuchnie polowe i przyczepy do ewakuacji czołgów TTP od lipca 1939 r. – najcięższe karabiny maszynowe FK-A wz. 38 (kal. 20 mm)
Dyrektor techniczny: inż. Marian Wakalski
Zakład istniał od 1913, rozbudowany w ramach COP
Wcześniejsza nazwa zakładu: Polskie Fabryki Maszyn i Wagonów – L. Zieleniewski w Krakowie, Lwowie i Sanoku
Obecna nazwa zakładu: Autosan S.A.

PRODUCTION PLANTS

Opened before 1937

STARACHOWICE MINING PLANTS COMPANY JSC

Production: 40 mm “Bofors” antiaircraft guns, 75 mm antiaircraft guns M 36 St and 37St, 105 mm guns M 29, 100 mm howitzer M 14/19 and 155 mm M 17, aerial bombs, heavy gun ammunition
Director (1937-39): Jan Dąbrowski Eng.
Steelwork Director: Stanisław Holewiński Eng.
President of the Board (since 1928):

Czesław Klarner Eng.
President of the Supervisory Board (since 1935): Roman Górecki PhD.

Employment at the end of 1938: over 10 000 employees.

The Plant had existed since 1875, and it was extended in COP

Housing construction: On the initiative of the Board President a new housing estate was built, called “Klarnerowo”, which included 55 cheap houses for workers.

Company name now: MAN BUS Ltd.

GREAT FURNACES AND OSTROWIEC PLANTS JSC

Production: castings for the railway, sections, metal sheets, railway carriage and car fittings, 220 mm bullets and aerial ammunition, carriages, wagons and trolleys, steel constructions, bridges, pontoons, lifts and cranes

Director: Mieczysław Iwaszkiewicz Eng.
Employment in 1939: 300 staff and 5100 workers
The Plant had existed since 1885, and it was extended in COP

Company name now: Celsa “Huta Ostrowiec” Ltd.

MACHINE TOOLS FACTORY. L. ZIELENIEWSKI & FITZNER-GAMPER UNITED MACHINE, KETTLES AND CARRIAGES FACTORIES JSC IN SANOK

Production: since 1938 – military mobile kitchens and TTP tank trailers

since July 1939 – large-caliber machine guns FK-A model 38 (cal. 20 mm)

Technical Manager: Marian Wakalski Eng.
The Plant had existed since 1913, and it was extended in COP

Former company name: L. Zieleniewski Polish Machine and Carriages Factories in Krakow, Lvov and Sanok

Company name now: Autosan JSC

**WYTWÓRNA MAGNEZU W BLIŻYŃNIE.
ODDZIAŁ WOJSKOWEJ WYTWÓRNI
WĘGLA AKTYWNEGO FABRYKI
AMUNICJI W SKARŻYSKO-KAMIENNEJ**

Produkcja: magnez metaliczny
Początek produkcji: 1938 r.
Zakład przebudowany w ramach COP w 1937
Zakład, wcześniej o profilu metalurgicznym,
istniał od XIX w
Zatrudnienie 1938 r.: 50 robotników
Obecnie zakład nie istnieje

**ZAKŁADY PRZEMYSŁU LNIANEGO „KROSNO”
S.A. W KROŚNIE**

Produkcja: płótno lniane brezentowe
na pokrowce, plandeki i namioty
Zatrudnienie w 1939 r.: ok. 1500 robotników
Zakład istniał od 1918
Obecnie zakład nie istnieje

**LUBELSKA WYTWÓRNA
SAMOLOTÓW W LUBLINIE**

Produkcja: samoloty Lublin R-XIIIF, LWS-6 „Żubr”,
RWD-14 „Czapla”, LWS-3 „Mewa”
Dyrektor: mjr Aleksander Sipowicz
Zatrudnienie w 1939 r.: 1400 pracowników
Zakład rozbudowany w ramach COP w latach
1935-1939
Zakład istniał od XIX w., a samoloty produkował
od 1920
Wcześniejsza nazwa zakładu: Zakłady
Mechaniczne E. Plage i T. Laśkiewicz w Lublinie
Obecnie zakład nie istnieje

HUTA „LUDWIKÓW” S.A. W KIELCACH

Produkcja: motocykle SHL 98; szable, hełmy,
kuchnie polowe, bębny telefoniczne
Dyrektor: Otmar Kwieciński
Zatrudnienie: koniec 1937 r. prawie 2000
pracowników
Zakład istniał od 1919, rozbudowany w ramach COP
Poprzednia nazwa zakładu: Suchedniowska Fabryka
Odlewów i Huta „Ludwików” S.A. w Kielcach
Obecna nazwa zakładu: Zakłady Wyrobów
Metalowych „SHL” S.A.

**S.A. „GRANAT” PRZEMYSŁ METALOWY
W KIELCACH**

Produkcja: zapalniki do granatów ręcznych, do
granatników 46 mm wz. 35, skorupy i zapalniki do
pocisków plot. „Boforsa” 40 mm wz. 36.
Dyrektor: inż. Franciszek Przeździecki
Zatrudnienie w 1939 r.: 500 robotników
Zakład działający od 1935, rozbudowany w ramach
COP
Zakład istniał od 1922 r. jako Kielecka Odlewnia S.A.
Obecna nazwa zakładu: NSK Bearings Polska
S.A. (wcześniej NSK „Iskra”)

**MAGNESIUM PRODUCTION PLANT
IN BLIŻYŃ. DIVISION OF ACTIVE CARBON
MILITARY PLANT OF AMUNITION FACTORY
IN SKARŻYSKO-KAMIENNA**

Production: metallic magnesium
Production launch: 1938
The Plant as metal works had existed since 19th
century, a was reconstructed in COP in 1937
Employment in 1938: 50 workers
Company doesn't exist now

**“KROSNO” LINNEN PLANT JSC
IN KROSNO**

Production: linen and canvas for covers, tarpaulins
and tents
Employment in 1939: about 1500 workers
The Plant had existed since 1918
Company doesn't exist now

**LUBLIN AIRCRAFT PLANT
IN LUBLIN**

Production: Airplanes Lublin R-XIIIF, LWS-6 “Żubr”,
RWD-14 “Czapla”, LWS-3 “Mewa”
Director: Major Aleksander Sipowicz
Employment in 1939: 1400 workers
The Plant extended in COP in the years 1935-1939
The Plant had existed since the 19th century,
planes produced since 1920
Former company name: E. Plage & T. Laśkiewicz
Mechanical Plant in Lublin
Company doesn't exist now

“LUDWIKÓW” STEELWORKS JSC IN KIELCE

Production: motorcycles SHL 98, sabres, helmets,
military cookers, phone cable drums
Director: Otmar Kwieciński
Employment: almost 2000 workers at the end of
1937
The Plant extended in COP
The Plant had existed since 1919
Former company name: Suchedniów Casting
Factory and “Ludwików” Steelworks JSC
Company name now: “SHL” Metalworks JSC

**“GRANAT” METAL INDUSTRY JSC
IN KIELCE**

Production: fuses for hand grenades, for grenade
launchers 46 mm M 35, shells and fuses for air-
defence “Bofors” missiles 40 mm M 36.
Director: Franciszek Przeździecki Eng.
Employment in 1939: 500 workers
The Plant worked since 1935, extended in COP
Plant had existed since 1922 as Kielce Foundry JSC
Company name now: NSK Bearings Poland JSC
(earlier NSK “Iskra”)

**PAŃSTWOWE WYTWÓRNIĘ UZBROJENIA.
FABRYKA BRONI W RADOMIU**

Produkcja: kbk wz. 29, kb wz. 98a, kbks wz. 29 i kbks wz. 31, pistolety VIS, rewolwery Nagant, rowery „Łucznik”

Dyrektor PWU: inż. Witold Wierzejski

Dyrektor fabryki: inż. Kazimierz Ołdakowski

Zatrudnienie styczeń 1939: 4292 robotników i 347 pracowników umysłowych.

Zakład istniał od 1923 r., rozbudowany w ramach COP

Obecna nazwa zakładu: Fabryka Broni „Łucznik” – Radom Sp. z o.o.

**PAŃSTWOWE WYTWÓRNIĘ UZBROJENIA.
FABRYKA AMUNICJI W SKARŻYSKU-KAMIENNEJ**

Produkcja: różne odmiany amunicji – kb, pist., rewol., pociski artyleryjskie 120 mm i 155 mm, granaty ppanc 37 mm, granaty ćwiczebne, naboje 20 mm do nkm, pociski do granatników 46 mm, bomby lotnicze 1 kg, elementy składowe amunicji, skrzynie na amunicję

Dyrektor PWU: inż. Witold Wierzejski

Dyrektor fabryki: inż. Eustachy Gutkowski / od

1938 inż. Mieczysław Olszański

Zatrudnienie w 1938 r.: ponad 4600 pracowników.

Zakład istniał od 1923, rozbudowany w ramach COP

Wcześniejsza nazwa zakładu Państwowa

Wytwórnia Amunicji Działowej i Karabinowej

Obecna nazwa zakładu: Bumar Amunicja S.A.

**PAŃSTWOWA WYTWÓRNIĘ
PROCHU I MATERIAŁÓW KRUSZĄCYCH
W ZAGOŹDŹONIE (PIONKACH)**

Produkcja: prochy armatnie, materiały kruszące i burzące, bawelna strzelnicza

Dyrektor: dr inż. Jan Prot

Dyrektor techniczny:

inż. Stanisław Dunin-Markiewicz

Zatrudnienie w końcu 1937 r.: 3244 robotników

i 298 pracowników umysłowych.

Zakład istniał od 1924, rozbudowany w ramach COP

Wcześniejsza nazwa zakładu: Wytwórnia

Materiałów Wybuchowych

Budownictwo mieszkaniowe: W latach

1925-1928 zapoczątkowano budowę osiedla

mieszkaniowego oraz szeregu urządzeń socjalnych

dla pracowników. W sierpniu 1932 r. nastąpiła

urzędowa zmiana nazwy wsi Zagożdżon na Pionki,

które w coraz większym stopniu nabierały cech

osady fabrycznej.

Obecnie zakład nie istnieje

**STATE ARMOURING PLANTS.
WEAPONS FACTORY IN RADOM**

Production: rifles (kbk M 29, kb M 98a) sport rifles (kbks M 29, kbks M 31), VIS pistols, Nagant revolvers, “Łucznik” bicycles

SAP Director: Witold Wierzejski Eng.

Factory Director: Kazimierz Ołdakowski Eng.

Employment in January 1939: 4292 workers and 347 staff.

The Plant extended in COP

The Plant had existed since 1923

Company name now: „Łucznik” – Radom Weapons Factory Ltd

**STATE ARMOURING PLANTS. AMMUNITION
FACTORY IN SKARŻYSKO-KAMIENNA**

Production: various types of amunition for rifles nad guns, 120 mm and 155 mm artillery shells, antitank grenades, drill grenades, cartridges 20 mm for machine-guns, missiles for grenade launchers 46 mm, aerial bombs 1 kg, ammunition components, ammunition cases

SAP Director: Witold Wierzejski Eng.

Factory Director: Eustachy Gutkowski Eng. / since

1938 Mieczysław Olszański Eng.

Employment 1938: over 4600 workers.

The Plant had existed since 1923, and it was

extended in COP

Former company name: State Production Plant of Gun and Rifle Ammunition

Company name now: Bumar Amunition JSC

**STATE GUNPOWDER AND BLASTING
MATERIALS PRODUCTION PLANT
IN ZAGOŹDŹON (PIONKI)**

Production: gunpowder, blasting and blockbuster materials, guncotton

Director: Jan Prot PhD, Eng

Technical Manager: Stanisław Dunin-Markiewicz Eng.

Employment at the end of 1937: 3244 workers and 298 staff.

The Plant had existed since 1924, and it was

extended in COP

Former company name: Gunpowder Production Plant

Housing construction: The construction of

a housing estate and several social

facilities for the employees started in the years

1925-1928. In August 1932 the

name of the village Zagożdżon was officially

changed into Pionki, which had more

and more features of a factory settlement.

Company doesn't exist now

PAŃSTWOWA FABRYKA ZWIĄZKÓW AZOTOWYCH W MOŚCICACH

Produkcja: m.in. kwas azotowy, amoniak, siarczan amonu, saletra wapniowa, sodowa i potasowa
Dyrektor naczelny:

1931-1935 – Eugeniusz Kwiatkowski.

1936-1939 – Czesław Benedek

Dyrektor techniczny: Romuald Wowkonowicz

Zatrudnienie w 1937 r.: niemal 2000 pracowników

Zakład istniał od 1929 r., rozbudowany w ramach COP

Nazwa od 1933: Zjednoczone Fabryki Związków Azotowych w Mościcach i Chorzowie

Obecna nazwa zakładu: Zakłady Azotowe w Tarnowie-Mościcach S.A.

POLSKA SPÓŁKA DLA PRZEMYSŁU GUMOWEGO S.A. „SANOK” W SANOKU

Produkcja: m.in. elementy masek pgaz., łodzie desantowe, balony zaporowe, płyty podłogowe, pasy transmisyjne i paski klinowe, opony i dętki rowerowe, węże strażackie, płótno balonowe
Dyrektor: Oskar Schmidt

Zatrudnienie marzec 1939 r.: 850 robotników

Zakład istniał od 1932 r.

Obecna nazwa zakładu: Sanockie Zakłady Przemysłu Gumowego „Stomil Sanok” S.A.

SANOCKA FABRYKA AKUMULATORÓW S.A. W SANOKU

Produkcja: akumulatory ołowiane m.in. do samochodów, samolotów, motocykli, lokomotyw elektrycznych, aparatów radiowych
Początek produkcji: początek 1937 r.

Dyrektor: Oskar Schmidt

Zatrudnienie sierpień 1939 r.: 160 pracowników

Zakład istniał od lat 30. XX w.

Obecnie zakład nie istnieje

PAŃSTWOWA FABRYKA CELULOZY W NIEDOMICACH

(oddział filialny Państwowej Wytwórni Prochu i Materiałów Kruszących w Pionkach)

Produkcja: celuloza sucha, bielona i wiskozowa

Początek budowy: początek 1935 r.

Początek produkcji: listopad 1937 r.

Dyrektor: inż. Wiktor Czerwiński

/ od 1939 inż. Jan Walczyński

Zatrudnienie w 1938 r.: 610 robotników

i 60 pracowników technicznych i biurowych.

Zdolność produkcyjna w czerwcu 1938: 48 ton celulozy dziennie

Obecnie zakład nie istnieje

STATE FACTORY OF NITROGEN COMPOUNDS IN MOŚCICE

Production: among others nitric acid, ammonia, ammonium sulphate, calcium nitrate, potassium nitrate and ammonium nitrate

Director: 1931-1935 – Eugeniusz Kwiatkowski

1936-1939 – Czesław Benedek

Technical Manager: Romuald Wowkonowicz

Employment in 1937: almost 2000 workers

The Plant had existed since 1929, and it was extended in COP

Company name since 1933: United Factories of Nitrogen Compounds in Mościce and Chorzów

Company name now: Nitrogen Plant in Tarnów-Mościce JSC

POLISH COMPANY FOR RUBBER INDUSTRY “SANOK” JSC IN SANOK

Production: among others parts of gas masks, floor boards, transmission belts, fan belts, tyres, inner tubes, fire hoses, balloon canvas

Director: Oskar Schmidt

Employment in March 1939: 850 workers

The Plant had existed since 1932

Company name now: Sanok Rubber Industry Plants “Stomil Sanok” JSC

THE SANOK BATTERY FACTORY JSC IN SANOK

Production: lead batteries for cars, airplanes, motorcycles, electric engines and radio sets

Production started at the beginning of 1937

Director: Oskar Schmidt

Employment in August 1939: 160 workers

Company existed since the 30s of the 20th century.

Company doesn't exist now

STATE FACTORY OF CELULOSE IN NIEDOMICICE (Branch of the State Gunpowder and Blasting Materials Plant in Pionki)

Production: dry, bleached and viscose cellulose

Construction started at the beginning of 1935.

Production started on November 1937.

Director: Wiktor Czerwiński Eng.

/ from 1939 Jan Walczyński Eng.

Employment in 1938: 610 workers and 60 technical and office staff

Production capacity in June 1938: 48 tonnes of cellulose a day

Company doesn't exist now

ZAPORA I ELEKTROWNIA WODNA W ROŻNOWIE

Początek budowy: czerwiec 1935 r.
Projektodawca i konsultant budowlany:
prof. Karol Pomianowski
Kierownik budowy: inż. Ziemowit Śliwiński
Zastępca kierownika: inż. Wacław Balcerski
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecna nazwa zakładu: Zespół Elektrowni
Wodnych Rożnów Sp. z o.o.

.....
1937
.....

ZAKŁADY POŁUDNIOWE W STALOWEJ WOLI

Produkcja: haubice 100 mm wz. 14/19 P, armaty
105 mm wz. 29, lufy do dział plot. „Bofors”
40 mm, stal szlachetna, turbiny
Początek budowy: 20 marca 1937 r.
Kierownik budowy: inż. Bronisław Chudzyński
Uruchomienie produkcji: maj 1938 r.
Dyrektor naczelny: inż. Marcei Siedlanowski
Prezes rady nadzorczej: inż. Czesław Klarner
Zatrudnienie kwiecień 1939 r.: ok. 3600 osób
Początkowa nazwa zakładu: Zakłady Południowe
Spółka z o.o. w Nisko
Mieszkania: początek budowy osiedla bloków dla
robotników i urzędników – czerwiec 1937 r.
Przed wojną zbudowano 970 mieszkań
w 82 blokach wielorodzinnych oraz 48 domków
dwurodzinnych. Zbudowano też dwa hotele.
Obecna nazwa zakładu: Huta Stalowa Wola S.A.
/ LiuGong Machinery Poland

FABRYKA OBRABIAREK „H. CEGIELSKI” S.A. W RZESZOWIE

Produkcja: tokarki rewolwerowe, automaty
jedno- i wielowrzecionowe, wiertarki promieniste,
działka plot. „Bofors” 40 mm, armatki ppanc.
„Bofors” 37 mm
Początek budowy: 20 kwietnia 1937 r.
Początek produkcji: grudzień 1937 r.
Dyrektor naczelny HCP: dr inż. Adam Kręglewski
Dyrektor oddziału w Rzeszowie: inż. Janusz Bauriski
Moc produkcyjna: ok. 40 działek na miesiąc
Zatrudnienie sierpień 1939 r.: ok. 2500 osób
Budownictwo mieszkaniowe: dwa bloki
o 144 mieszkaniach jednoizbowych, 40 domków
Obecna nazwa zakładu: Zelmer S.A.

WATER DAM AND POWER STATION IN ROŻNÓW

Construction started in June 1935
Originator and Building Consultant:
Prof. Karol Pomianowski
Construction Manager: Ziemowit Śliwiński Eng.
Deputy Manager: Wacław Balcerski Eng.
Construction unfinished before the war.
Company name now: Water Power Stations
Complex Rożnów Ltd.

.....
1937
.....

SOUTHERN PLANTS IN STALOWA WOLA

Production: howitzers 100 mm M. 14/19 P,
cannons 105 mm M. 29, barrels for anti-aircraft
guns “Bofors” 40 mm, noble steel, turbine engines
Construction started on 20 March 1937
Construction Manager: Bronisław Chudzyński Eng.
Production launch: May 1938
Managing Director: Marcei Siedlanowski Eng.
President of the Supervisory Board:
Czesław Klarner Eng.
Initial name of the plant: Southern Plants Ltd.
in Nisko
Employment in April 1939: about 3600 people
Housing: Building a housing estate for workers
began in June 1937. Before the war 970 flats
in 82 blocks of flats and 48 semi-detached houses
were built. A guesthouse was being finished.
There were also two hotels built.
Company name now: Stalowa Wola Steelworks
JSC/ LiuGong Machinery Poland

“H. CEGIELSKI” MACHINE TOOL FACTORY IN RZESZÓW

Production: Turret lathes, one- and multi-spindle
automatic machines, radial drills, “Bofors” anti-
aircraft guns 40 mm, “Bofors” anti-tank guns 37 mm
Construction started on 20 April 1937
Production launch: December 1937
Managing Director of HCP firm:
Adam Kręglewski PhD, Eng.
Director of the Rzeszów Branch: Janusz Bauriski Eng.
Production capacity: c.a. 40 guns a month
Employment in August 1939: about 2500 people
Housing Construction: two blocks of flats
of 144 one-room flats, 40 houses
Company name now: Zelmer Ltd.

PZL WYTWÓRNIA SILNIKÓW NR 2 W RZESZOWIE

Produkcja: silniki lotnicze „Junior” i „Major”
Początek budowy: kwiecień 1937 r.
Kierownik budowy: prof. Władysław Danilecki
Kierownik biura projektów: mjr inż. Piotr Czyżewski
Początek produkcji: wiosna 1939 r.
Dyrektor: Henryk Poreyko
Zatrudnienie lato 1939 r.: ok. 1000 pracowników
Budownictwo mieszkaniowe: willa dyrektora,
willa bliźniacza dla zastępców, 9 domów
wielorodzinnych – łącznie 303 mieszkania
oraz hotel pracowniczy.
Obecna nazwa zakładu: WSK „PZL RZESZÓW” S.A.

PZL WYTWÓRNIA PŁATOWCÓW NR 2 W MIELCU

Produkcja: bombowiec P-37 „Łoś”
Początek budowy: lipiec 1937 r.
Kierownik biura projektów: mjr inż. Piotr Czyżewski
Początek produkcji: 1 kwietnia 1939 r.
Dyrektor zakładu: inż. Stanisław Krzyczkowski
Dyrektor naczelny PZL: inż. Kazimierz Kaźmierczak
Zatrudnienie 1939 r.: ok. 700 osób
Budownictwo mieszkaniowe: oddano do użytku
dwie wille i 16 bloków mieszkalnych z 465
mieszkaniem.
Obecna nazwa zakładu: PZL Mielec Sp. z o.o.

FABRYKA GUM JEZDNYCH „STOMIL” W DĘBICY

(oddział Fabryki Opon Samochodowych
i Rowerowych „STOMIL” S.A. w Poznaniu)
Produkcja: opony
Początek budowy: jesień 1937 r.
Rozpoczęcie produkcji: 30 marca 1939
Dyrektor naczelny: dr Jan Piotrowski
Zatrudnienie, lato 1939 r.: około 600 pracowników
Zdolność produkcyjna: 600 kompletów ogumienia
(opona + dętka) na dobę
Obecna nazwa zakładu: Firma Oponiarska
„Dębica” S.A.

S.A. „LIGNOZA” W KATOWICACH. ODDZIAŁ FABRYCZNY W PUSTKOWIE K. DĘBICY

Produkcja: materiały wybuchowe, zapalające
i tworzywa sztuczne
Początek budowy: 1937
Początek produkcji: 20 kwietnia 1939 r.
Zatrudnienie, lato 1939 r.: ponad 400 robotników.
Budownictwo mieszkaniowe: 7 willi
jednorodzinnych, 6 dwurodzinnych, 2 domy
czterorodzinne, 24 mieszkania w dwóch blokach
wielorodzinnych, hotel.
Obecna nazwa zakładu: „LERG” S.A. w Pustkowie

POLISH AIR WORKS ENGINE PRODUCTION PLANT NO. 2 IN RZESZÓW

Production: airplane engines “Junior” and “Major”
Construction started in April 1937.
Construction Manager: Prof. Władysław Danilecki
Manager of the Designing Dept.:
Major Piotr Czyżewski Eng.
Production launch: spring 1939
Director: Henryk Poreyko
Employment in summer 1939: about 1000 workers
Housing construction: Director’s villa, semi-detached
houses for deputies, 9 apartment buildings – total
of 303 flats and a workers’ hotel.
Company name now: WSK “PZL Rzeszów” JSC

POLISH AIR WORKS AIRFRAME PLANES PLANT NO. 2 IN MIELEC

Production: P-37 “Łoś” Bomber
Construction started in July 1937
Manager of the Designing Dept.:
Major Piotr Czyżewski Eng.
Production launch: 1 April 1939
Director of the plant: Stanisław Krzyczkowski Eng.
PZL Managing Director: Kazimierz Kaźmierczak Eng.
Employment in 1939: about 700 people
Housing construction: two villas and 465 flats
in 16 blocks of flats.
Company name now: PZL Mielec Ltd

“STOMIL” VEHICLE RUBBER FACTORY IN DĘBICA

(branch of the “Stomil” Car and Bicycle Tyres
Factory JSC in Poznań)
Production: tyres
Construction started in autumn 1937
Production launch: 30 March 1939
Managing Director: Jan Piotrowski PhD
Employment in summer 1939: about 600 workers
Production capacity: 600 completes of tyres
and inner tubes a day
Company name now: Tyre Company “Dębica” JSC

”LIGNOZA” JSC IN KATOWICE. PRODUCTION DIVISION IN PUSTKÓW NEAR DĘBICA

Production: explosive, incendiary and plastic
materials
Construction started in 1937
Production launch: 20 April 1939
Employment in summer 1939: over 400 workers
Housing construction: 7 detached houses,
6 semi-detached houses, 2 4-family houses,
24 flats in two blocks of flats, and a hotel.
Company name now: “LERG” JSC in Pustków

**PAŃSTWOWA WYTWÓRNIA PROCHU
I MATERIAŁÓW KRUSZACYCH
W PIONKACH. ODDZIAŁ KRAJOWICE**

Planowana produkcja: materiały wybuchowe,
bawełna strzelnicza, nitrogliceryna i prochy
bezdymne

Początek budowy: jesień 1937 r.

Dyrektor naczelny: dr inż. Jan Prot

Dyrektor: dr inż. Jerzy Kardaszewicz

Budownictwo mieszkaniowe: willa bliźniacza
dyrekcji, budowa 24 mieszkań w 2 domach
wielorodzinnych.

Nie ukończono budowy przed wojną.

Obecna nazwa zakładu: Zakłady Tworzyw
Sztucznych „Gamrat” S.A. w Jaśle

**PAŃSTWOWE WYTWÓRNI
UZBROJENIA. WYTWÓRNIA AMUNICJI
NR 3 W MAJDANIE-DĘBIE**

Produkcja: amunicja artyleryjska, granaty ręczne
i bomby lotnicze

Początek budowy: połowa 1937 r.

Początek produkcji: lato 1939 r. – zapalniki
i spłonki

Dyrektor PWU: inż. Witold Wierzejski

Kierownik zakładu: ppłk. Jan Szypowski

Dyrektor techniczny: inż. Tadeusz Śmiśniewicz

Zatrudnienie w lipcu 1939 r.: 160 pracowników
umysłowych i 200 fizycznych

Budownictwo mieszkaniowe: początek budowy
wiosną 1938 r. osiedla, do wojny wybudowano
willę dyrektora, 3 domy bliźniacze, 156 mieszkań
w blokach wielorodzinnych, dwa hotele.

Obecna nazwa zakładu: Zakłady Metalowe
„Dezamet” S.A.

**PAŃSTWOWE WYTWÓRNI
UZBROJENIA. FABRYKA AMUNICJI NR 5
W JAWIDZU**

Planowana produkcja: amunicja małokalibrowa,
broń maszynowa

Początek budowy: II poł. 1937

Dyrektor PWU: inż. Witold Wierzejski

Fabryka nieukończona przed wojną.

Obecnie zakład nie istnieje

**PAŃSTWOWE WYTWÓRNI
UZBROJENIA. FABRYKA AMUNICJI NR 2
W KRAŚNIKU (DĄBROWA-BÓR)**

Produkcja: zapalniki, łuski, amunicja karabinowa;
docelowo – amunicja artyleryjska

Początek budowy: 3 października 1937 r.

Dyrektor PWU: inż. Witold Wierzejski

Dyrektor fabryki: inż. Eustachy Gutkowski

Dyrektor techniczny: inż. Witold Gokieli

Zatrudnienie w 1939 r.: ok. 560 pracowników

Budownictwo mieszkaniowe: latem 1938 r.

początek budowy osiedla mieszkaniowego,
ukończono 4 bloki mieszkalne.

Nie ukończono budowy przed wybuchem wojny.

Obecna nazwa zakładu: Fabryka Łożysk Toczących
– Kraśnik S.A.

**STATE GUNPOWDER AND BLASTING
MATERIALS PRODUCTION PLANT
IN PIONKI. KRAJOWICE DIVISION**

Planned production: explosives, guncotton,
nitroglycerin and smokeless powder

Construction started in autumn 1937

Managing Director: Jan Prot PhD, Eng

Director: Jerzy Kardaszewicz PhD, Eng

Housing construction: semi-detached house
for directors, 24 flats in 2 blocks of flats.

Construction unfinished before the war.

Company name now: “Gamrat” Plastic Materials
Plant JSC in Jasło

**STATE ARMOURING PLANTS.
AMMUNITION PLANT NO 3
IN MAJDAN-DĘBA**

Production: artillery ammunition, hand grenade,
aerial bombs

Construction started in mid-1937.

Production launch: summer 1939 r. – fuses and
detonators

SAP Director: Witold Wierzejski Eng.

Plant Manager: Colonel Jan Szypowski

Technical Manager: Tadeusz Śmiśniewicz Eng.

Employment in July 1939: 160 staff and 2000
workers

Housing construction: Housing estate started
in spring 1938, until the war a director’s villa,
three semi-detached houses, 156 flats in blocks
of flats and two hotels.

Company name now: “Dezamet” Metal Plant JSC

**STATE ARMOURING PLANTS. AMMUNITION
PLANT NO 5 IN JAWIDZ**

Planned production: small caliber ammunition,
machine guns

Construction started in the second half of 1937

SAP Director: Witold Wierzejski Eng.

Factory unfinished before the war.

Company doesn’t exist now

**STATE ARMOURING PLANTS.
AMMUNITION FACTORY NO 2
IN KRAŚNIK (DĄBROWA-BÓR)**

Production: fuses, shells, rifle ammunition; target
– artillery ammunition

Construction started on 3 October 1937

SAP Director: Witold Wierzejski Eng.

Factory Director: Eustachy Gutkowski Eng.

Technical Manager: Witold Gokieli Eng.

Employment in 1939: about 560 workers

Housing construction: in summer 1938 a housing
estate was started – 4 blocks of flats completed

Construction unfinished before the war.

Company name now: Antifriction Bearing Factory
– Kraśnik JSC

**„PRZEMYSŁ POMOCNICZY COP”
W SĘDZISZOWIE MAŁOPOLSKIM**

Produkcja: części składowe obrabiarek, samolotów, samochodów, maszyny rolnicze, wozy taborowe dla wojska; części kute do wozów konnych
Budowa: 1937-1938
Zatrudnienie wrzesień 1939: 64 pracowników
Obecna nazwa zakładu: Wytwórnia Filtrów „PZL-Sędziszów” S.A.

**WARSZAWSKA ODLEWNIA METALI
PÓLSZLACHETNYCH W GORZYCACH**

Inwestorzy:
inż. E. Mieszczkański, inż. T. Jaroszewski
Początek budowy: 1937 r.
Początek produkcji:
wrzesień 1938 – odlewnia metali kolorowych
początek 1939 – odlewnia żeliwa, kuźnia i zakład mechaniczny
Zatrudnienie lato 1939 r.: ok. 400 robotników
Obecna nazwa zakładu: Federal Mogul Gorzyce S.A.

**ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE
SĘDZISZÓW MAŁOPOLSKI SP. Z O.O.**

Produkcja: tarcica, parkiety, stolarka budowlana, dysze do przodków armat, skrzynie, wozy taborowe, baraki dla wojska
Dyrektor: inż. Edmund Jurkowski
Budowa: 1937 r.
Początek produkcji: czerwiec 1938 r.
Zatrudnienie, lato 1939 r.: 447 osób
Obecna nazwa zakładu: Rzeszowskie Fabryki Mebli Paged S.A.

1938

ELEKTROWNIA W STALOWEJ WOLI

Początek budowy: kwiecień 1938 r.
Kierownik budowy: inż. Stanisław Zawadzki
Uruchomienie: maj 1939 r.
Dyrektor OZET: Mieczysław Günther
Zatrudnienie: 120 pracowników
Moc: 40 MW
Obecna nazwa zakładu:
Tauron Wytwarzanie S.A. Elektrownia Stalowa Wola

ELEKTROWNIA WODNA W CZCHOWIE

Początek budowy: 1938 r.
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecna nazwa zakładu: Zespół Elektrowni Wodnych Rożnów Sp. z o.o. Elektrownia Wodna Czchów

**”AUXILIARY COP INDUSTRY”
IN SĘDZISZÓW MAŁOPOLSKI**

Production: components for machine tools, airplanes, agriculture machinery, wagons for the army, cart fittings
Construction: 1937-1938
Employment in September 1939: 64 workers
Company name now: “PZL-Sędziszów” Filter Production Plant PLC.

**WARSAW FOUNDRY OF SEMI-PRECIOUS
METALS IN GORZYCE**

Investors:
inż. E. Mieszczkański Eng, T. Jaroszewski Eng.
Construction started in 1937
Production launch:
September 1938 – foundry of nonferrous metals
At the Beginning of 1939 – cast-iron foundry, cast-iron forgery and a mechanical plant
Employment in summer 1939: about 400 workers
Company name now: Federal Mogul Gorzyce JSC

**SĘDZISZÓW MAŁOPOLSKI INDUSTRIAL
PLANT LTD**

Production: timber, wooden floors, construction woodwork, tongues for guns, carts, army huts
Director: Edmund Jurkowski Eng.
Construction started in 1937
Production launch: June 1938
Employment in summer 1939: 447 people
Company name now: Paged – Rzeszów Furniture Factory JSC

1938

POWER STATION IN STALOWA WOLA

Construction started in April 1938
Construction Manager: Stanisław Zawadzki Eng.
Launch: May 1939
OZET Company Director: Mieczysław Günther
Employment: 120 workers
Power: 40 MV
Company name now: Tauron Production JSC.
Stalowa Wola Power Station

WATER POWER STATION IN CZCHÓW

Construction started in 1938 r.
Construction unfinished before the war.
Company name now: Water Power Stations Rożnów Ltd – Water Power Station Czchów

**ZAKŁADY CHEMICZNE S.A. „DĘBICA”.
FABRYKA KAUCZUKU SYNTETYCZNEGO
W DĘBICY**

Produkcja: kauczuk syntetyczny „ker”
Budowa: 1938-1939
Kierownik budowy: inż. Władysław Werbachowski
Początek produkcji: grudzień 1938 – próbna partia
kauczuku syntetycznego
Dyrektor: inż. Wacław Szukiewicz
Zatrudnienie 1939: 126 pracowników
Moc produkcyjna: 8 ton kauczuku na miesiąc
Obecna nazwa zakładu: Polifarb Dębica,
TIKKURILA POLSKA S.A.

**S.A. PRZEMYSŁU CHEMICZNEGO „BORUTA”.
WYTWÓRNIA NITROZWIĄZKÓW
ORGANICZNYCH „NITROZA” W SARZYNIE**

Planowana produkcja: nitrozwiązki organiczne,
kwas azotowy, chlor, związki azotowe dla rolnictwa
Początek budowy: wiosna 1938 r.
Kierownik budowy: inż. Wiktor Sommer
Dyrektor: inż. Stefan Raczyński
Budownictwo mieszkaniowe: osiedle fabryczne
– 48 mieszkań robotniczych i majsterskich
w 4 blokach wielorodzinnych, 8 mieszkań dla
inżynierów i urzędników oraz willa dyrektorska.
Nie uruchomiono produkcji przed wojną.
Obecna nazwa zakładu: Zakłady Chemiczne
„Organika-Sarzyna” S.A.

**POLSKIE TOWARZYSTWO AKUMULATOROWE.
FABRYKA W TARNOBRZEGU**

Planowana produkcja: akumulatory
Początek budowy: styczeń 1938 r.
Ukończona: kwiecień 1939 r.
Zatrudnienie w 1939 r.: ok. 60 pracowników
Nie uruchomiono produkcji przed wojną.
Obecnie zakład nie istnieje

**WYTWÓRNIA SAMOCHODÓW
TOWARZYSTWA PRZEMYSŁOWEGO
ZAKŁADÓW MECHANICZNYCH LILPOP,
RAU I LOEWENSTEIN W LUBLINIE
(Fabryka silników samochodowych)**

Planowana produkcja: silniki oraz podzespoły do
samochodów ciężarowych i osobowych
Początek budowy: 1938 r.
Dyrektor: prof. inż. Zygmunt Rytel
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecnie zakład nie istnieje

**„DĘBICA” CHEMICAL PLANT
SYNTHETIC RUBBER
FACTORY IN DĘBICA PLC**

Production: “KER” synthetic rubber
Construction: 1938-1939
Construction Manager: Władysław Werbachowski Eng.
Production launch: December 1938 – sample
batch of synthetic rubber
Director: Wacław Szukiewicz Eng.
Employment in 1939: 126 workers
Production capacity: 8 tonnes of rubber a month
Company name now: Polifarb Dębica,
TIKKURILA Poland S.A.

**“BORUTA” CHEMICAL INDUSTRY JSC.
“NITROZA” ORGANIC NITROCOMPONENTS
PRODUCTION PLANT IN SARZYNA**

Planned production: organic nitric compounds,
nitric acid, chlorine, and nitric compounds
for agriculture
Construction started in spring 1938
Construction Manager: Wiktor Sommer Eng.
Director: Stefan Raczyński Eng.
Housing construction: factory housing estate
– 48 flats for workers and masters in 4 blocks
of flats, 8 flats for engineering and office staff,
and a director’s villa.
Production not launched before the war.
Company name now: “Organika-Sarzyna”
Chemical Plant JSC

**POLISH ACCUMULATOR COMPANY, FACTORY
IN TARNOBRZEG**

Planned production: batteries
Construction started in January 1938
Completed in April 1939
Employment in 1939: about 60 workers
Production not launched before the war.
Company doesn’t exist now

**AUTOMOBILE PRODUCTION PLANT
OF THE LILPOP, RAU and LOEWENSTEIN
MECHANICAL WORKS COMPANY IN LUBLIN
(Car Engine Factory)**

Planned production: truck engines and
components to trucks and passenger cars
Construction started in 1938.
Director: Prof. Zygmunt Rytel Eng.
Construction unfinished before the war.
Company doesn’t exist now

**POLSKA AKCYJNA SPÓŁKA ELEKTRYCZNA
„ERICSSON” W KATOWICACH,
ODDZIAŁ FABRYCZNY W RADOMIU**

Produkcja: aparaty telefoniczne, urządzenia elektryczne do zabezpieczenia ruchu pociągów, akumulatory do oświetlania wagonów kolejowych
Początek budowy: wiosna 1938 r.
Uruchomienie produkcji: 20 grudnia 1938 r.
Zatrudnienie, sierpień 1939 r.: ok. 400 pracowników
Obecna nazwa zakładu: Radomska Wytwórnia Telekomunikacyjna Sp. z o.o.

**FABRYKA PORCELANY TECHNICZNEJ
W BOGUCHWALE**

Planowana produkcja: izolatory wysokiego napięcia
Początek budowy: maj 1938 r.
Początek produkcji: sierpień 1939 r. (próbna partia izolatorów)
Zdolność produkcyjna: 50 ton porcelany na miesiąc
Zatrudnienie w sierpniu 1939 r.: 120 pracowników
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecna nazwa zakładu: Zakłady Porcelany Elektrotechnicznej ZAPEL S.A.

**HUTA SZKŁA TAFLOWEGO
I TECHNICZNEGO „METAN”
W KAMIENIU NOWYM K. SANDOMIERZA**

Produkcja: wyroby szklane
Początek budowy: lato 1938 r.
Zdolność produkcyjna: 15 tys. ton wyrobów szklanych rocznie
Początek produkcji: kwiecień 1939 r.
Zatrudnienie: ok. 250 robotników
Obecnie zakład nie istnieje

**S.A. PABIANICKICH FABRYK WYROBÓW
BAWELNIANYCH „KRUSCHE I ENDER”.
ODDZIAŁ FABRYCZNY W SKOPANIU
K. BARANOWA SANDOMIERSKIEGO**

Planowana produkcja: płótna namiotowe, kordy do opon samochodowych, tkaniny balonowe i tornistrowe
Zarząd: Feliks Krusche, Karol Ender jr., Teodor Ender jr.
Początek budowy: wrzesień 1938 r.
Uruchomienie produkcji: 1939 r.
Zatrudnienie 1939 r.: 300 robotników
Obecna nazwa zakładu: Fabryka Firanek „Wisán” S.A.

**WIELKOPOLSKIE ZAKŁADY
STOLARSKIE. FABRYKA WYROBÓW
DRZEWNYCH W RZESZOWIE**

Produkcja: skrzynie, palety, stolarka
Budowa: 1938 r.
Zatrudnienie: kilkunastu pracowników
Obecnie zakład nie istnieje

**“ERRICSSON” ELECTRICAL JPC
IN KATOWICE, PRODUCTION
DIVISION IN RADOM**

Production: telephones, electrical equipment to control railway traffic, batteries for rail carriages
Construction started in spring 1938
Production launch: 20 December 1936
Employment in August 1939: about 400 workers
Company name now: Radom Telecommunications Production Plant Ltd

**TECHNICAL PORCELAIN FACTORY
IN BOGUCHWAŁA**

Planned production: high voltage insulators
Construction started in May 1938
Production launch: August 1939 (sample batch of insulators)
Production capacity: 50 tones of porcelain a month
Employment in August 1939: 120 workers
Construction unfinished before the war.
Company name now: ZAPEL Electro-technical Porcelain Plant JSC

**„METAN” TECHNICAL GLASS
AND GLASS SHEETS GLASSWORKS
IN KAMIEŃ NOWY NEAR SANDOMIERZ**

Production: glassware
Construction started in summer 1938
Production capacity: 15,000 glass products a year
Production launch: April 1939
Employment: about 250 workers
Company doesn't exist now

**“KRUSCHE & ENDER” PABIANICE
COTTON FABRICS FACTORIES JSC.
PRODUCTION DIVISION IN SKOPANIE
NEAR BARANÓW SANDOMIERSKI**

Planned production: tent canvas, car tyre cords, balloon and bag canvas
Management: Feliks Krusche, Karol Ender jr., Teodor Ender jr.
Construction started in September 1938
Production launch: 1939
Employment in 1939: 300 workers
Company name now: “Wisán” Curtain Factory JSC

**WIELKOPOLSKA CARPENTRY
PLANT WOODWORK FACTORY
IN RZESZÓW**

Production: cases, palettes, woodwork
Construction: 1938
Employment: several workers
Company doesn't exist now

1939

**ELEKTROWNIA W STYKOWIE
K. STARACHOWIC**

Początek budowy: wiosna 1939 r.
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecnie zakład nie istnieje

**ZAKŁADY METALOWE „DWIKOZY” S.A.
WYTWÓRNIA W SŁUPCZA**

Początek budowy: 1 marca 1939 r.
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecnie zakład nie istnieje

**WALCOWNIA METALI KOLOROWYCH
W DĘBICY**

Planowana produkcja: aluminium i miedź
oraz ich stopy walcowane i prasowane
Początek budowy: 1939
Budowy nie ukończono przed wojną.
Obecna nazwa zakładu: Wytwórnia Urządzeń
Chłodniczych „PZL-Dębica” S.A.

**TARNOBRZESKIE ZAKŁADY
METALURGICZNE S.A. W TARNOBRZEGU**

Rafineria, odlewnia i kuźnia metali nieżelaznych
w Mokrzeszowie

Planowana produkcja: odlewy i odkuwki z metali
kolorowych

Początek budowy: 1939

Inwestorzy: inż. Henryk Gruchała,
Polskie Towarzystwo Techniczne dla Handlu
i Przemysłu Polthab Sp. z o.o.

Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecnie zakład nie istnieje

**FABRYKA ALUMINIUM
W STALOWEJ WOLI**

Początek budowy: wiosna 1939 r.
Nie ukończono budowy przed wojną.
Obecnie zakład nie istnieje

1939

**POWER STATION IN STYKÓW
NEAR STARACHOWICE**

Construction started in spring 1939
Construction unfinished before the war.
Company doesn't exist now

**“DWIKOZY” METAL PLANT JSC.
PRODUCTION PLANT IN SŁUPCZA**

Construction started on 1 March 1939
Construction unfinished before the war.
Company doesn't exist now

**NONFERROUS METAL ROLLING MILL
IN DĘBICA**

Planned production: aluminium and copper
and their alloys rolled and pressed
Construction started in 1939
Construction unfinished before the war.
Company name now: “PZL-Dębica” Cooling
Equipment Production Plant JSC

**TARNOBRZEG METALLURGICAL
PLANTS JSC IN TARNOBRZEG**

Refinery, foundry and forge of non-ferrous
metals in Mokrzeszów

Planned production: castings and forged objects
of non-ferrous metals

Construction started in 1939

Investors: Henryk Gruchała Eng.,
Polish Technical Company for Trade and Industry
Polthab Ltd.

Construction unfinished before the war.
Company doesn't exist now

**ALUMINIUM FACTORY
IN STALOWA WOLA**

Construction started in spring 1939
Construction unfinished before the war.
Company doesn't exist now

WACŁAW BALCERSKI (1904-1972)

Inżynier konstruktor, budowniczy wielu zapór, m.in. w Rożnowie i Czchowie, po wojnie profesor i rektor Politechniki Gdańskiej, bezpartyjny senator, ekspert w zakresie budowy hydrotechnicznych w Polsce i za granicą.

LUDWIK BANASZAK (1901-1968)

Organizator przemysłu zbrojeniowego i celulozowo-papierniczego. Związany m.in. z fabrykami w Pionkach, Niedomicach i Sarzynie, po wojnie w Kostrzynie.

JANUSZ BAURSKI (1896-1956)

Inżynier, żołnierz w wojnie 1919-20, organizator przemysłu maszynowego i zbrojeniowego, dyrektor Fabryki Obrabiarek „H. Cegielski” w Rzeszowie, później dyrektor naczelny Spółki Akcyjnej Stowarzyszenia Mechaników Polskich z Ameryki, po wojnie dyrektor Fabryki Lokomotyw „Fablok” w Chrzanowie.

BRONISŁAW CHUDZYŃSKI (1880-1946)

Inżynier konstruktor, kierownik budowy Zakładów Południowych w Stalowej Woli, po wojnie dyrektor naczelny Huty Stalowa Wola, malarz amator.

WIKTOR CZERWIŃSKI (1886-1976)

Budowniczy i dyrektor zakładów celulozowo-papierniczych, m.in. w Pionkach i Niedomicach, po wojnie w administracji przemysłu państwowego i w instytucie naukowo-badawczym.

JAN DĄBROWSKI (1891-1974)

Inżynier, legionista, dyrektor w Państwowej Fabryce Lokomotyw w Chrzanowie, dyrektor techniczny Państwowych Zakładów Inżynierii w Warszawie, dyrektor naczelny zakładów w Starachowicach, w czasie wojny pracował na rzecz przemysłu wojennego w W. Brytanii, po wojnie główny projektant zakładów mechanicznych FSC w Starachowicach, autor wielu publikacji fachowych.

STANISŁAW DUNIN-MARKIEWICZ (1885-1946)

Inżynier chemik, autor patentów, organizator przemysłu zbrojeniowego, związany m.in. z zakładami zbrojeniowymi w Skarżysku i Pionkach, po wojnie na emigracji w Anglii.

WACŁAW BALCERSKI (1904-1972)

Construction engineer, constructor of many water dams, including the ones in Rożnów and Czchów, after the war professor and Rector of the Technical University of Gdańsk, independent senator, expert in hydrotechnical constructions in Poland and abroad.

LUDWIK BANASZAK (1901-1968)

Organized arms and paper industries. Connected with factories in Pionki, Niedomice and Sarzyna, after the war in Kostrzyń.

JANUSZ BAURSKI (1896-1956)

Engineer, soldier in 1919-20 war, organizer of the engineering and arms industry. Since 1936 director of „H. Cegielski” Machine Tools Factory in Rzeszów, later general manager of the Polish Mechanics from America Association JSC, after the war director of the „Fablok” Engines Factory in Chrzanów.

BRONISŁAW CHUDZYŃSKI (1880-1946)

Construction engineer, manager of building Southern Plant in Stalowa Wola, after the war Managing Director of Stalowa Wola Steelworks, amateur painter.

WIKTOR CZERWIŃSKI (1886-1976)

Builder and director of pulp and paper plant in Pionki and Niedomice, after the war in state industry administration and in a research institute.

JAN DĄBROWSKI (1891-1974)

Engineer, legionary, director in the State Factory of Engines in Chrzanów, managing engineer of State Engineering Plant in Warsaw, managing director of plant in Starachowice, during II war worked in the interest of war-industry in Great Britain, after the war main designer of mechanical works in Trucks Factory in Starachowice, author of many professional publications.

STANISŁAW DUNIN-MARKIEWICZ (1885-1946)

Chemical engineer, author of patents, arms industry organizer, connected with Military Plant in Skarżysko and Pionki, after the war emigrated to England.

WITOLD GOKIELI (1904-1956)

Inżynier, żołnierz wojny 1919-20, pełnił funkcje kierownicze w Państwowych Wytwórnich Uzbrojenia w Radomiu, Skarżysku i Dąbrowie-Borze, w czasie II wojny oficer kwatermistrzostwa AK, zaangażowany w produkcję broni, po upadku powstania warszawskiego w niewoli, po wojnie więziony.

TADEUSZ KASPRZYCKI (1891-1978)

Legionista, generał, minister spraw wojskowych, współorganizator projektu COP-u, twórca nazwy Stalowa Wola, po wojnie na emigracji w Anglii i w Kanadzie.

CZESŁAW KLARNER (1872-1957)

Inżynier, działacz gospodarczy, minister przemysłu i handlu, prezes licznych spółek przemysłowych, m.in. w Starachowicach, członek rad nadzorczych fabryk m.in. w Stalowej Woli i Mościcach, senator, w czasie wojny w podziemnym rządzie, po wojnie zaangażowany w odbudowę Warszawy, autor licznych publikacji.

ADAM KRĘGLEWSKI (1886-1969)

Doktor inżynier, współtwórca polskiego przemysłu motoryzacyjnego, działacz gospodarczy, dyrektor „H. Cegielski” S.A. w Poznaniu, reorganizował Państwowe Zakłady Inżynieryjne, doprowadził do seryjnej produkcji samochodów Fiat i motocykli Sokół, rozbudowy fabryki ciągników w Ursusie, po wojnie w państwowej administracji przemysłu, ekspert techniczny, nauczyciel akademicki, autor patentów i publikacji.

STANISŁAW KRZYCZKOWSKI (1899-1978)

Inżynier lotnik, pierwszy dyrektor polskich linii lotniczych, dyrektor Wytwórni Płatowców w Mielcu, w czasie wojny w lotnictwie wojskowym, po wojnie na emigracji w Kanadzie, dyrektor w Międzynarodowym Zrzeszeniu Linii Lotniczych IATA, doradca amerykańskiego przemysłu lotniczego.

EUGENIUSZ KWIATKOWSKI (1888-1974)

Inżynier chemik, legionista, dyrektor fabryki w Mościcach, wicepremier i minister skarbu, współtwórca Gdyni i COP, w czasie wojny internowany w Rumunii, po wojnie zaangażowany w odbudowę Wybrzeża, potem odsunięty od działalności państwowej, nauczyciel akademicki, autor wielu publikacji, konsultant budowy Portu Północnego w Gdańsku.

WITOLD GOKIELI (1904-1956)

Engineer, soldier of 1919-20 war, performed functions controlling in State Armouring Plants in Radom, Skarżysko and Dąbrowa-Bór, during II war was an officer of the Home Army logistics, engaged into weapon production, captive after fall Warsaw Uprising, after the war imprisoned.

TADEUSZ KASPRZYCKI (1891-1978)

Legionary, general, Minister of Military Affairs, co-organizer of the COP project, coined the name Stalowa Wola, after the war emigrated to England and Canada.

CZESŁAW KLARNER (1872-1957)

Engineer, business activist, Minister of Industry and Trade, president of many industrial companies, eg. in Starachowice, supervisory board member in plants, eg. in Stalowa Wola and Mościce, senator, during the war in the underground government, after the war involved in the reconstruction of Warsaw, author of many publications.

ADAM KRĘGLEWSKI (1886-1969)

Doctor of engineering, co-founder of the Polish automotive industry, director of “H.Cegielski” JSC in Poznań, reorganized State Engineering Plants, led on serial production of Fiat cars and Falcon motorbikes, and developments of the tractors factory in Ursus, and after the war in state industry administration, technical expert, academic teacher, author of patents and publications.

STANISŁAW KRZYCZKOWSKI (1899-1978)

Aviation engineer, first director of Polish Airlines, director of the Airframe Manufacturing Plant in Mielec, during the war in military air force, after the war emigrated to Canada, director in the International Association of Airlines IATA, advisor for the American aviation industry.

EUGENIUSZ KWIATKOWSKI (1888-1974)

Inżynier chemik, legionista, dyrektor fabryki w Mościcach, wicepremier i minister skarbu, współtwórca Gdyni i COP, w czasie wojny internowany w Rumunii, po wojnie zaangażowany w odbudowę Wybrzeża, potem odsunięty od działalności państwowej, nauczyciel akademicki, autor wielu publikacji, konsultant budowy Portu Północnego w Gdańsku.

OTMAR KWIECIŃSKI (1894-1970)

Inżynier, żołnierz wojny 1919-20, pilot, dyrektor Suchedniowskiej Fabryki Odlewów i Huty „Ludwików” w Kielcach, wdrożył w zakładach produkcję motocykli i rozpoczął prace nad polskim samochodem małolitrażowym, po wojnie pełniąc ponownie funkcję dyrektora Huty „Ludwików”, doprowadził do wznowienia produkcji motocykli SHL, pasjonat lotnictwa.

ALEKSANDER LITWINOWICZ (1879-1948)

Inżynier, legionista, generał, II wiceminister spraw wojskowych współodpowiedzialny za realizację projektu COP, w czasie wojny internowany w Rumunii, po wojnie zaangażowany w odbudowę polskich portów.

MIECZYŚLAW MACIEJOWSKI (1886-1940)

Legionista, generał, jako szef Departamentu Uzbrojenia Ministerstwa Spraw Wojskowych przyczynił się do rozwoju koncepcji COP-u, pełniąc funkcję zastępcy II wiceministra spraw wojskowych sprawował nadzór często wizytując copowskie budowy i zakłady.

TADEUSZ MALINOWSKI (1888-1980)

Prawnik, legionista, generał, zastępca szefa Sztabu Generalnego, sekretarz Komitetu Obrony Rzeczypospolitej, zaangażowany w realizację projektu COP, w czasie wojny w polskich władzach wojskowych we Francji i w Anglii, po wojnie w polskim rządzie emigracyjnym w Anglii.

IGNACY MOŚCICKI (1867-1946)

Inżynier chemik, naukowiec w Szwajcarii, rektor Politechniki Lwowskiej, inicjator i założyciel wielu zakładów chemicznych w Polsce, m.in. fabryki pod Tarnowem (Mościce), w okresie powstawania COP-u Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, w czasie wojny internowany w Rumunii, po wojnie na emigracji w Szwajcarii.

KAZIMIERZ OŁDAKOWSKI (1878-1940)

Inżynier technolog, związany z Ministerstwem Przemysłu i Handlu oraz administracją wojskową, dyrektor Fabryki Broni w Radomiu, zmarły tragicznie w czasie wojny.

JAN PROT (BERLINERBLAU) (1891-1957)

Legionista, żołnierz WP, doktor inżynier chemik, autor licznych patentów, dyrektor Państwowej Wytwórni Prochu w Pionkach, organizator budowy fabryk w Niedomicach i Krajowicach, po wojnie na emigracji w Anglii, praca w przemyśle zbrojeniowym i na uczelni.

OTMAR KWIECIŃSKI (1894-1970)

Engineer, the soldier of the 1919-20 war, pilot, director of the Suchedniów Casting Factory and „Ludwików” Steelworks in Kielce, initiated production of motorcycles in the plant and began works on the Polish low-powered car, after the war as a director of the „Ludwików” Steelworks again, brought to a renewal of SHL motorcycles production, an aviation fancier.

ALEKSANDER LITWINOWICZ (1879-1948)

Engineer, legionary, general, second Vice Minister of Military Affairs responsible for the COP project, during the war interned in Rumania, after the war involved in the reconstruction of Polish ports.

MIECZYŚLAW MACIEJOWSKI (1886-1940)

Legionary, general, as a Chief of the Armament Department in Ministry of Military Affairs contributed to development of the COP idea, being in an office of deputy of the second Vice-Minister of Military Affairs conducted an inspection of the COP buildings and plants and often visited them.

TADEUSZ MALINOWSKI (1888-1980)

Lawyer, legionary, general, deputy head of the General Staff, secretary of the Polish Defence Committee, involved in the COP project realisation, during the war in Polish military authorities in France and England, after the war in the Polish Emigration Government in England.

IGNACY MOŚCICKI (1867-1946)

Chemical engineer, scientist in Switzerland, Rector of Lvov Technical University, initiator and founder of many chemical plants in Poland, like the factory near Tarnów (Mościce) during the COP construction, President of Poland, during the war interned in Rumania, after the war emigrated to Switzerland.

KAZIMIERZ OŁDAKOWSKI (1878-1940)

Technology engineer, connected with the Ministry of Industry and Commerce and military administration, director of the Weapons Plant in Radom, died tragically during the war.

JAN PROT (BERLINERBLAU) (1891-1957)

Legionary, soldier of the Polish Army, doctor of chemical engineering, author of many patents, director of the State Gunpowder Plant in Pionki, organised the construction of factories in Niedomice and Krajowice, after the war emigrated to England, worked in arms industry and at university.

EDWARD ŚMIGŁY-RYDZ (1886-1941)

Legionista, malarz, humanista, generał, polityk, marszałek Polski, zaangażowany w modernizację przemysłu zbrojeniowego w ramach projektu COP, naczelny wódz, w czasie II wojny światowej internowany w Rumunii, po ucieczce powrót do Polski.

ZYGMUNT RYTEL (1880-1947)

Inżynier, działacz gospodarczy, organizator Fabryki Silników Samochodowych w Lublinie, nauczyciel akademicki, jeden z pionierów i najwybitniejszych przedstawicieli naukowej teorii organizacji pracy w Polsce, po wojnie dziekan Wydziału Organizacji Przemysłowej na Wyższym Studium Nauk Społeczno-Gospodarczych w Katowicach, autor wielu publikacji.

MARCELI SIEDLANOWSKI (1894-1976)

Inżynier, dyrektor Huty „Baildon”, organizator i pierwszy dyrektor Zakładów Południowych w Stalowej Woli, w czasie okupacji w obozie pracy, po wojnie zaangażowany w uruchamianie zniszczonych hut, następnie dyrektor w Nowej Hucie, później w Ministerstwie Przemysłu Ciężkiego; wykładowca na Politechnice Warszawskiej, autor wielu publikacji.

ALEKSANDER SIPOWICZ (1896-1980)

Inżynier mechanik, lotnik, konstruktor samolotów, organizator polskiego przemysłu lotniczego, dyrektor Lubelskiej Wytwórni Samolotów, autor wielu publikacji, w czasie wojny w polskim lotnictwie we Francji, potem w Anglii w RAF, po wojnie na emigracji w Anglii.

KAZIMIERZ SOSNKOWSKI (1885-1969)

Inżynier, legionista, generał, minister spraw wojskowych, zaangażowany w budowę Gdyni i program inwestycyjny modernizacji przemysłu zbrojeniowego, poprzedzający projekt COP-u, w czasie II wojny światowej dowódca frontu, potem w emigracyjnych władzach wojskowych, następnie naczelny wódz, po wojnie na emigracji w Kanadzie.

KAROL SZANIAWSKI (1891-1961)

Inżynier, organizator przemysłu zbrojeniowego, zaangażowany w projektowanie zakładów w COP, dyrektor w fabryce broni w Radomiu i w Zakładach Południowych w Stalowej Woli, wybitny specjalista w zakresie obróbki mechanicznej i plastycznej, znawca europejskiego rynku obrabiarkowego, po wojnie w polskim przemyśle maszynowym.

EDWARD ŚMIGŁY-RYDZ (1886-1941)

Legionary, painter, humanist, general, politician, Marshal of Poland, involved in the modernisation of the arms industry in the COP project, commander-in-chief, during the World War II interned in Rumania, after his escape returned to Poland.

ZYGMUNT RYTEL (1880-1947)

Engineer, economic activist, organised Car Engine Factory in Lublin, academic teacher, one of the pioneers and the most eminent representatives of the theory of work organisation in Poland, after the war dean in the College of Social and Economic Studies in Katowice, author of many publications.

MARCELI SIEDLANOWSKI (1894-1976)

Engineer, director of the “Baildon” Steelwork, organiser and the first director of the Southern Plant in Stalowa Wola, during the occupation in a labour camp, after the war involved in launching ruined steelworks, then director in Nowa Huta, later in the Ministry of Heavy Industry; lecturer at Warsaw Technical University, author of many publications.

ALEKSANDER SIPOWICZ (1896-1980)

Mechanical engineer, pilot, airplane constructor, organiser of Polish aircraft industry, director of Lublin Airplane Production Plant, author of many publications, during the war in Polish Air Force in France, later in England in RAF, after the war emigrated to England.

KAZIMIERZ SOSNKOWSKI (1885-1969)

Engineer, legionary, general, Minister of Military Affairs, involved in Gdynia construction and the investment program of military industry modernisation preceding the COP project, during World War I the front commander, later in the army emigration authorities, then commander-in-chief, after the war emigrated to Canada.

KAROL SZANIAWSKI (1891-1961)

Engineer, organiser of the arms industry, involved in the COP projects, director of Weaponry Factory in Radom and the Southern Plant in Stalowa Wola, outstanding specialist in mechanical and plastic working, expert in the European machining market, after the war in Polish machine industry.

WACŁAW SZUKIEWICZ (1896-1992)

Officer, dowódca baterii w wojnie 1920, inżynier chemik, twórcą technologii polskiego kauczuku syntetycznego ker, dyrektor Zakładów Chemicznych „Dębica”, w czasie II wojny światowej w porozumieniu z rządem emigracyjnym uruchamiał produkcję keru we Włoszech i w USA, po wojnie zatrudniony w amerykańskim przemyśle chemicznym, autor wielu publikacji fachowych, działacz polonijny.

JAN SZYPOWSKI (1889-1950)

Officer, absolwent studiów matematyczno-fizycznych, kierownik Wytwórni Amunicji w Dębie, w czasie II wojny światowej dowódca obrony Dęby, organizator podziemnego przemysłu zbrojeniowego, dowódca zgrupowania bojowego w Powstaniu Warszawskim, po wojnie zaangażowany w prace nad zabezpieczeniem poniemieckich fabryk zbrojeniowych, potem w Instytucie Pracy.

TADEUSZ ŚMIŚNIEWICZ (1893-1943)

Legionista, oficer artylerii, inżynier, specjalista w dziedzinie materiałów wybuchowych, sprawował funkcje kierownicze w PWP w Pionkach, potem w Wytwórni Amunicji nr 3 w Dębie, w czasie wojny żołnierz AK, współorganizator podziemnego wytwarzania materiałów wybuchowych, aresztowany i zamordowany na Pawiaku.

WITOLD KAZIMIERZ WIERZEJSKI (1882-1950)

Inżynier, działacz społeczny, organizator przemysłu, w latach 1927-39 dyrektor Państwowych Wytwórni Uzbrojenia, przyczynił się do unowocześnienia produkcji zbrojeniowej w Polsce, nadzorował zakłady PWU działające w ramach COP, po wojnie rozwijał przemysł zbrojeniowy Argentyny.

ROMUALD WOWKONOWICZ (1884-1939)

Inżynier chemik, doskonały organizator, dyrektor gazowni, a także innych miejskich przedsiębiorstw w Tarnowie, dyrektor techniczny i administracyjny Fabryki Związków Azotowych w Mościcach, znacznie przyczynił się do jej rozwoju.

WACŁAW SZUKIEWICZ (1896-1992)

Officer, battery-commander in the war in 1920, a chemical engineer, creator of Polish technology of synthetic rubber (KER), Director of “Dębica” Chemical Plant, during World War II, upon the agreement with the emigration government, launched the KER production in Italy and the USA, after the war worked for the American chemical industry, author of many specialist publications, Polish community activist.

JAN SZYPOWSKI (1889-1950)

Officer, graduate of Maths and Physics, Manager of the Ammunition Production Plant in Dęba during World War II commander of defensive action in Dęba, organizer of the underground arms industry, commander of a combat group in the Warsaw Uprising, after the war involved in the works to save post-German arms factories, later in the Labour Institute.

TADEUSZ ŚMIŚNIEWICZ (1893-1943)

Legionary, gunnery officer, engineer, specialist in sphere of explosives, performed managerial functions in the State Gunpowder Plant in Pionki, and later in the Ammunition Plant No. 3 in Dęba, during II war was a soldier of the Home Army, coorganizer of underground production of explosives, arrested and murdered in the Pawiak prison.

WITOLD KAZIMIERZ WIERZEJSKI (1882-1950)

Engineer, social activist, organizer of industry, in 1927-39 manager of the State Armouring Plants, contributed to modernization of the arms-production in Poland, superintended SAP plants working within the framework of CIR (COP), after the war developed arms industry of Argentina.

ROMUALD WOWKONOWICZ (1884-1939)

Chemical engineer, excellent organizer, manager of gasworks, and also other municipal companies in Tarnów, managing and administrative director of Factory of Nitrogen Compounds in Mościce, importantly contributed to its development.

SPIS TREŚCI

Centralny Okręg Przemysłowy, Jerzy Gołębiowski	3
Od redakcji	8
Mapy	10
Zanim ruszył COP	15
Wielkie budowy COP-u	27
Produkcja	43
Czasy, styl, obyczaje	59
Zakłady produkcyjne	82
Ludzie COP-u	93

CONTENTS

Central Industrial Region, Jerzy Gołębiowski	3
From the Editor	8
Maps	10
Before COP was launched	15
Great Constructions of COP	27
Production	43
Times, Style, Customs	59
Production Plants	82
The COP People	93

COP W GRANICACH
II RZECZPOSPOLITEJ

A – region surowcowy
B – region aprowizacyjny
C – region przetwórczy

COP IN BORDERS
OF THE SECOND REPUBLIC OF POLAND

A – region of raw materials
B – region of provisioning
C – region of processing

LOKALIZACJA ZAKŁADÓW COPOWSKICH

LOCALIZATION OF THE COP PLANTS